

ZAŠTITA NA RADU ZA NOVO VRIJEME

prof. dr. sc. Mirando Mrsić, dr. med., ministar rada i mirovinskog sustava

U novom smo ciklusu rubrike Gost-urednik našega Časopisa. Prethodni smo započeli 2001. s temom „Zaštita na radu u novom tisućljeću“ koju nam je približio tadašnji ministar rada i socijalne skrbi, g. Davorko Vidović, a ovaj novi ciklus nastavljamo s gotovo istom temom „Zaštita na radu za novo vrijeme“ koju nam predložuje sadašnji ministar rada i mirovinskog sustava g. Mirando Mrsić. Povezanost tema je očita. U središtu zbivanja je rad i Zakon o zaštiti na radu. No, razlika ipak postoji i značajna je. Naime, sadašnji Zakon o zaštiti na radu je početkom novog tisućljeća bio u zamahu, a sada je, nakon 15 godina provedbe, u velikoj reviziji i, reklo bi se, „na kraju svojeg mandata“.

Već neko vrijeme govori se o novom Zakonu o zaštiti na radu, a bilo je i nekoliko neuspjelih pokušaja promjene Zakona. Ovih dana najavljuje se da ćemo do kraja ove godine imati prijedlog novog Zakona o zaštiti na radu u saborskoj proceduri. Nas je zanimalo koje su glavne značajke prijedloga novog Zakona u odnosu na postojeći, što se mijenja, što ostaje... Kako bismo odgovorili na ta i brojna druga pitanja vezana uz zapošljavanje, rad i zaštitu na radu tijekom cijelog životnog vijeka radnika, u goste smo pozvali ministra rada i mirovinskog sustava prof. dr. sc. Mirando Mrsića, dr. med. koji se rado odazvao našem pozivu.

SIGURNOST: Ministarstvo rada i mirovinskog sustava po prvi put u Hrvatskoj svojim nazivom cjelovito obuhvaća „rad“ od početka zapošljavanja do odlaska radnika u mirovinu. Radni vijek radnika obiluje pitanjima o uvjetima rada na radnom mjestu, osposobljavanju za siguran i učinkovit rad, pravima i obvezama radnika, odnosima među sudionicima u radu te drugim zainteresiranim stranama. Među brojnim pitanjima koja određuju područje rada, izdvajamo neka koja naše čitatelje posebno zanimaju. No, najprije Vas molimo da nam, na početku razgovora, predstavite Vaše i naše Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.

MRSIĆ: Prepoznavši važnost zapošljavanja, radnih odnosa i mirovina, Vlada Republike Hrvatske izdvojila je bivšu upravu za rad i tržište rada i upravu za mirovinsko osiguranje u zasebno ministarstvo. Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava osnovano je zbog jasnog opredjeljenja pobjedničke koalicije za socijalna pitanja, od kojih su radnička prava i stabilni mirovinski sustav dvije najvažnije komponente. Ova područja su u bivšem ministarstvu gospodarstva rada i poduzetništva bila zapuštena, jer ministar zadužen za gospodarstvo nije imao vremena sustavno se baviti ovim područjem. Želja nam je stvoriti ministarstvo, ugledno i efikasno ministarstvo, koje niti jedna buduća Vlada neće moći ukinuti.

SIGURNOST: Koji su Vaši dojmovi o zaštiti na radu i mirovinskom sustavu u Hrvatskoj nakon prvih 100 dana rada Ministarstva, koji su rezultati ostvareni i/ili koji su planovi i ciljevi postavljeni?

MRSIĆ: Zaštita na radu važan je dio svakog radnog mjesta. U uredskom poslovanju ona je uglavnom formalnost, dok je u pojedinim djelatnostima ona ključna komponenta prevencije ozljeda koje ponekad imaju i smrtne posljedice. Zaštita je vrlo kompleksno područje kojem Europska unija pridaje posebnu pažnju, a područje zaštite na radu regulira čak 28 direktiva.

Trudimo se osigurati stabilnost mirovinskog sustava, a o svim budućim reformama želimo se konzultirati sa svim dionicima i socijalnim par-

terima. O budućim smjerovima razvoja mirovinskoga sustava održali smo veliku konferenciju na kojoj smo identificirali mnoštvo različitih interesa, uskoro ćemo definirati prioritete i početi razgovore o konkretnim mjerama.

SIGURNOST: Koji su prioritete Vašeg Ministarstva u narednom razdoblju, posebice u vremenu prije punopravnog članstva u EU koje će nastupiti za cca 400 dana?

MRSIĆ: U području zaštite na radu, ministarstvo do kraja godine planira donijeti novi Zakon o zaštiti na radu koji bi područje zaštite trebao učiniti dostupnijim za poslodavce, stručnjaka i radnike. Osim jedinstvenog zakona, cilj je smanjiti broj provedbenih propisa (sa 42 na 30) i prilagoditi ih današnjem vremenu.

SIGURNOST: Prvog siječnja 2012. navršilo se 15 godina primjene sadašnjeg Zakona o zaštiti na radu koji je doživio više izmjena. Novi Zakon, kako ste upravo potvrdili, planirate donijeti do kraja ove godine. Možete li nam reći koje je rezultate sadašnji Zakon ostvario tijekom primjene, koje su odredbe unaprijedile zaštitu na radu, kojima je provedba otežana, koje ostaju te koje treba mijenjati?

MRSIĆ: Sadašnji Zakon o zaštiti na radu na snazi je od 1. siječnja 1997. godine. On je suvremeniji nastavak prethodnog Zakona o zaštiti na radu iz 1983. godine, a isto će biti i sa Zakonom koji se priprema. Očekujemo da ćemo novi prijedlog Zakona, zajedno sa svim novim provedbenim propisima uputiti u proceduru u VI. kvartalu ove godine. Zakon trenutno razmatra Nacionalno vijeće za zaštitu na radu, a uvršten je i u plan rada GSV-a, što znači da će o njemu diskutirati i socijalni partneri, sindikati i poslodavci.

Teško je mjeriti rezultate trenutnog zakona, jer se radi o kontinuiranom procesu provođenja i unapređivanja zaštite na radu te usklađivanja sa europskom pravnom stečevinom. Iz istog razloga je teško istaknuti odredbe kojima su ostvarena postignuća sadašnjega Zakona. Svaka izmjena i dopuna Zakona donosi određeno poboljšanje,

a sadašnji zakon je pretrpio čak šest takvih izmjena, u kojima se mijenjao ili redefinirao veliki broj članaka. Živimo u vremenu brzog tehničko-tehnološkog razvoja i zaštita na radu to mora pratiti. Pokušat ćemo zaštitu na radu učiniti jednostavnijom za provođenje, no u tom području moramo pratiti europske propise. Jedan od najvažnijih doprinosa postojećega Zakona je propisivanje obveze izrade procjene opasnosti radnih mjesta, što je europska praksa.

SIGURNOST: U vezi s prethodnim pitanjem, po mišljenju struke, sadašnji Zakon o zaštiti na radu je ostvario pomake u prepoznavanju sudionika u procesu rada te njihovih obveza i odgovornosti. Ističemo pojmove: mjesto rada i radni okoliš, strojevi i uređaji s povećanim opasnostima, ispitivanje sredstava rada i okoliša, zdravstvena sposobnost, osposobljavanje radnika i ovlaštenika te radničkih predstavnika. Tu su i privremena i pokretna radilišta, koordinator za zaštitu na radu... Što se novim Zakonom mijenja, osnažuje, dopunjava, izostavlja...?

MRSIĆ: Važeći Zakon o zaštiti na radu promovirao je europska pravila i ugradio nove mjere zaštite na radu u nacionalno zakonodavstvo i praksu. Postignuta razina zaštite na radu neće se narušiti niti smanjiti, o čemu osim ministarstva brine i Europska komisija. Novi Zakon će smanjiti rigidnost i složenost postupaka izrade dokumentacije, što će smanjiti dosadašnje visoke administrativne troškove, što će poslodavcima omogućiti dodatno ulaganje u opće i posebne mjere zaštite na radu, a time podići i razinu kvalitete zaštite na radu. Pojmovi koje spominjete će u novom Zakonu biti usklađeni za cijelo područje zaštite na radu. Osim toga, novim Zakonom će se do kraja uskladiti nacionalno zakonodavstvo na području zaštite na radu s pravnom stečevinom Europske unije (postojala je određena neusklađenost s Direktivom Vijeća 92/85/EEZ o provođenju poticajnih mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnom mjestu). Novi Zakon unaprijedit će zaštitu na radu i učiniti ju dostupnijom i pristupačnijom.

SIGURNOST: Zakon o zaštiti na radu je u nekim odredbama obvezao i druge zakone na provedbu pojedinih odredbi. Ističemo pri tome Zakon o prostornom uređenju i gradnji koji tek na dva-tri mjesta spominje zaštitu na radu u formi da je to uređeno drugim zakonom. Stječe se dojam da ostali zakoni nedovoljno uključuju Zakon o zaštiti na radu. Može li se to u budućnosti popraviti kako terminološki, tako i preciznijim odredbama međusobno uskladiti?

MRSIĆ: Isključivi cilj zaštite na radu je zaštititi radnika i sačuvati njegovu zdravlje na poslu koji obavlja. Zaštita na radu mora se provoditi i poštovati svuda gdje se obavlja rad. U slučaju koji spominjete ne postoji potreba propisivati zaštitu na radu drugim zakonima. Dovoljno se pozvati na Zakon o zaštiti na radu, uz poštovanje i provođenje njegovih odredbi. Zbog velike složenosti ovog područja, potpuno usklađivanje termina je teško izvedivo. Gotovo svaki propis stvara vlastiti pojmovnik za određeno područje djelovanja, a pri izradi novog Zakona o zaštiti na radu naročitu pozornost posvetit ćemo kvalitetnim definicijama.

SIGURNOST: Posebno mjesto u području zaštite na radu je i medicina rada koja je sadašnjim Zakonom umanjila „povezanost“ radnika i specijalista medicine rada. Što je novoga na tome planu?

MRSIĆ: Ne bih rekao da je za to odgovoran sadašnji Zakon, već činjenica da je Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu u djelokrugu ministarstva nadležnog za zdravstvo, a zaštita na radu u djelokrugu ministarstva nadležnog za rad. Medicina rada je veoma značajna u zaštiti na radu te smo zbog toga zajedno s Ministarstvom zdravlja i Državnim inspektoratom započeli IPA projekt pomoću kojeg ćemo kvalitetnije razmjenjivati informacije iz područja medicine rada, zbog efikasnijeg provođenja i planiranja budućih mjera zaštite. Konačni cilj zaštite na radu je uključiti medicinu rada neposredno na mjesto rada.

SIGURNOST: Govori se o produljenju mirovinskog staža. Koliko je to izgledno i koji su preduvjeti...?

MRSIĆ: Najavili smo da mirovinski staž nećemo produljivati, to je mjera koja se provodi u zemljama koje imaju minimalnu dob odlaska u mirovinu i koje imaju znatno nižu nezaposlenost.

SIGURNOST: Provedba zaštite na radu uz recesiju i aktualnu tranziciju...!?

MRSIĆ: Vjerujem da je recesija otežala efikasnu provedbu zaštite na radu, no novi Zakon trebao bi smanjiti troškove vezane uz procjene opasnosti i na taj način poduzetnicima olakšati provođenje zaštite na radu.

SIGURNOST: Nakon Vaše potvrde prihvaćanja ovoga intervjua u našu Redakciju pristiglo je još nekoliko pitanja koja Vam želim „pročitati“ i ujedno Vas zamoliti da i na njih kratko odgovorite. Izdvajamo duljinu radnog staža i penalizaciju ranijeg odlaska u mirovinu koja je bila jedna od glavnih tema prije izbora i formiranja sadašnje Vlade Republike Hrvatske. Što možemo očekivati na tome planu?

MRSIĆ: Dobna granica se, kako sam rekao, neće mijenjati. No, treba razmotriti rješenja sadašnjeg mirovinskog sustava koji propisuje doživotnu penalizaciju onih koji navršu puni mirovinski staž, ali isto tako i maksimalnu visinu mirovine koja je određena bez obzira na visinu izdvajanja u mirovinski sustav. Već sam naglasio da smo nedavno održali veliku konferenciju o mirovinskom sustavu na kojoj je bilo govora o tim i brojnim drugim pitanjima, a cilj je bio otvoriti pitanja i sagledati kako bi te i druge moguće buduće promjene utjecale na ukupnost mirovinskog sustava. Do kraja ove godine planiramo donijeti pravce razvoja mirovinskog sustava za narednih 20 godina.

SIGURNOST: U pitanju o postignućima sadašnjeg Zakona o zaštiti na radu istaknut je i pojam koordinatora za zaštitu na radu na gradilištu. Gradilište je mjesto susreta svih sudionika u gradnji te se mora primjereno vrednovati i u Zakonu o prostornom uređenju i gradnji koji sada tek na jednom mjestu

spominje obvezu provedbe zaštite na radu, a i dojam je da općenito hrvatski zakoni nisu terminološki međusobno usklađeni.

MRSIĆ: Što se tiče navedenih Zakona o zaštiti na radu i Zakona o prostornom uređenju i gradnji i primjera koji ističete, prirodno je da se zakoni bave svaki svojim područjem i nije potrebno detaljnije navoditi rješenja i odredbe drugih zakona. Što se pak tiče terminologije, slažem se da na tome treba raditi i međusobno usklađivati termine, njihove definicije i značenja kako bi se olakšala provedba i ostvarila primjerena zaštita na radu u svim procesima, a građenje je nesporno jedan od najzahtjevnijih.

SIGURNOST: Jedno od naknadno pristiglih pitanja, upućeno je od jednog uspješnog poduzetnika, a odnosilo se na izdvajanja i ulaganja u zaštitu na radu. Požalio se da su dopunska ulaganja u zaštitu zdravlja radnika iznad zakonskih obveza opterećena poreznim davanjima kao za plaće radnicima. Možete li to komentirati?

MRSIĆ: S obzirom da iz pitanja nije posve jasno o čemu se točno radi, koristim priliku istaknuti otvorenost Ministarstva rada i mirovinskog sustava za sva pitanja i prijedloge te preporučiti svima koji imaju što reći na to mi ćemo, sukladno našim nadležnostima, u najkraćem roku odgovoriti na pitanja i prijedloge za unapređenja.

SIGURNOST: I završno, prije pozdrava i naših dobrih želja Vama i Vašim suradnicima za uspješan rad Ministarstva rada i mirovinskog sustava, u očekivanju daljnjih unapređenja zaštite na radu, pitamo Vas: imate li kakvo pitanje za nas, odnosno naše čitatelje, prijedlog ili poruku?

MRSIĆ: Hvala i Vama na dobrim pitanjima. Drago mi je da časopis SIGURNOST prati zbivanja u području rada i mirovinskog sustava i time značajno pridonosi razumijevanju sustava zaštite na radu. Umjesto pitanja ili poruke evo prigode da u sljedećem broju časopisa objavimo sadržaj i glavne značajke prijedloga novog Zakona o zaštiti na radu koji je u pripremi. Vjerujem da će to biti prigoda da stručna javnost svojim primjed-

bama i prijedlozima izravno pridonese kvaliteti i recepciji novog Zakona o zaštiti na radu.

SIGURNOST: U ime Redakcije i čitateljstva srdačno Vam zahvaljujemo na intervjuu,

a osobito na odgovorima koji zrače otvorenošću i pozitivnom energijom i naznačuju dobru vjeru i namjeru da novi Zakon o zaštiti na radu dalje unaprijedi zaštitu na radu koja je nedjeljivi dio svakoga rada.

Drage kolegice i poštovani kolege!

Rado Vas pozdravljam i svima želim siguran i uspješan rad. Povratak rubrike Gost-urednik na stranice našeg Časopisa zbiva se u vrijeme značajnih događanja u području zaštite na radu. Stoga dopustite da se zajedno prisjetimo na značajke prošloga ciklusa Rubrike koji smo započeli s prvim brojem iz 2001., a završili zadnjim brojem iz 2005. U 5 godina trajanja Rubrike ugostili smo 20 vodećih stručnjaka i odgovornih dužnosnika iz raznih područja zaštite na radu. U tome razdoblju postavljeno je više od 200 raznih pitanja i dobiveno isto toliko sadržajnih odgovora što nam je omogućilo praćenje, ali i usmjeravanje zbivanja u području zaštite na radu. Izborom gostiju nastojali smo pokriti sva područja i sve sudionike u zaštiti na radu, od politike i državnih dužnosnika, preko gospodarstvenika do znanosti i prakse.

Na početku ovog novog ciklusa rubrike Gost-urednik otvaraju nam se značajne mogućnosti da izravno sudjelujemo u raspravi o novom Zakonu o zaštiti na radu koji će, prema najavi ministra Mrišića, do kraja ove godine biti donesen u paketu sa 30 novih provedbenih pravilnika što je velika novost u Hrvatskoj zakonodavnoj praksi u kojoj su provedbeni pravilnici u pravilu kasnili, a bilo je i slučajeva da neki od njih nisu nikada doneseni bez obzira na precizno utvrđene rokove donošenja.

To me nuka da, kao dodatni poticaj za naše sudjelovanje u raspravi o novom zakonu, navedem nekoliko citata iz ovog intervjua:

- 1. Teško je mjeriti rezultate trenutnog zakona, jer se radi o kontinuiranom procesu provođenja i unapređivanja zaštite na radu te usklađivanja s europskom pravnom stečevinom.*
- 2. Živimo u vremenu brzog tehničko-tehnološkog razvoja i zaštita na radu to mora pratiti.*
- 3. Pokušat ćemo zaštitu na radu učiniti jednostavnijom za provođenje, no u tom području moramo pratiti europske propise.*

Dakle, prostora za kreativno sudjelovanje ima i to trebamo iskoristiti. Stoga i ovom prigodom, uz opetovano isticanje Ministrove otvorenosti za suradnju, pozivam Vas da budete suurednici i suradnici u rubrici Gost-urednik, a vaše primjedbe i prijedloge, pohvale i kritike na sve objave u časopisu SIGURNOST i dalje možete slati na adresu Redakcije i na našu e-mail adresu: sigurnost@zirs.hr.

S poštovanjem,

*Urednik rubrike Gost-urednik:
Paško Melvan*